

כהן גדול פרק שביעי נזיר

נא.

עין משפט
נר מצוה

בה א מיי פ"ג מהל' מירות הלכה ג ופ"ג מהל' טומאת מת הלכה ד סמג עשין קסו:

בז ב ג מיי פ"ג מהל' מירות הלכה ד ופ"ג מהל' טומאת מת הלכה ה סמג עשין קסו:

בז ד מיי פ"ד מהל' טומאת מת הלכה ג:

בז ה ו מיי פ"ג מהל' טומאת מת הלכ' ג סמג עשין קל"א:

בה ז מיי ס"ה הלכה ה ופ"ג מהל' מירות הלכה ד:

מוסף רע"י

בבארן של שיש וכו'.
דהשמה אין מערומה
נקרובינו (גדה ב:). נקבר
דליכא קרובינו,
אז אפלו ערוס בארון של
עץ. דליכא קרובינו, או
על גבי רצפה של
אבנים. שפנק נמחה, זה
ממת שאין לו רקב. שאין
זכר שלו מומא, (משפ) דבר
אחר המעורב בו.
עובר ריך אמו. והיה הוא
מאכזה (חולין נח).

פי' הרא"ש (המשך)

[illegible][illegible]

איזהו מת שיש לו רֶקֶב. מלא תרודו רֶקֶב, מטמא צהאל וזויר
מגלה עליו: **שִׁנְקֵבֶר** עָרוֹם בָּאֵרוֹן שֶׁל שִׁישׁ אוֹ עֵץ
גְּבִי רִצְפָה שֶׁל אֲבָנִים. שְׁמִינָה נִשְׁחָקָה וְאִין לִהְיוֹתָנָה עֵנֶפֶר אַחֵר
כִּי אִם צִדְקָה גּוֹף שֶׁל מֵת: **נִקְבֵּר** בִּכְסוּתוֹ וּבְאִיּוֹ בָּאֵרוֹן שֶׁל שִׁישׁ
אוֹ עָרוֹם בָּאֵרוֹן שֶׁל עֵץ אוֹ עֵץ גְּבִי
רִצְפָה שֶׁל אֲבָנִים. שְׁמִינָה לִישְׁחָק
וּלְהִנָּחֵל מֵאֲלֵינִי: וְכֹחַ מֵת שֶׁאִין לוֹ רֶקֶב.
וּבְאִיּוֹ לִקַּח אֲרֻבָּה אוֹ חֲמֵשׁ תְּרוּדִין
מִן רֶקֶב שְׁלוֹ שְׂצוּדָאֵי יֵשׁ כֵּאֵן מִלֵּא
תְּרוּדָה מִגּוֹף הַמֵּת טְהוֹר כְּדֹאמְרִין
צִי' הַסִּפְלָה (מֵהַ מֵת): מֵהַ תְּחִילָתוֹ דִּבְרַ
אַחֵר נִעֲשֶׂה לוֹ גִּלְגָּלִין מִשְׁמַע דְּצִהָא
לִיכָא מֵאֵן דְּפִלְגִי שְׁאִם תִּנְעֲדֵר דִּבְרַ
אַחֵר עֲמוֹ תְּחִילָתוֹ אִינוּ מֵטֵמָא:
אָמַר עוֹרָא אוֹ רֶקֶב אֵלֵא אֵלֵא הַבָּא
מִן הַבֶּשֶׂר וּמִן הַגִּידִין וּמִן הָעֲצָמוֹת.

מכולם נרץ, שיהא הרקב: **הא** מן העצם. לחוד טמא: **והא** כיבא גידין. ולא הוה מזי לשנויי דהכי קאמר ומנ² הצטר לחדויה טהור עד שיהא רקב עלט וגידין צהדי צטר דאי"כ ליתני מן הצטר ועלט טהור ודיקאין עד דליכא גידין צהדיהו: **א"ל** לבשר ועצמות בלא גידים. ועולא שהזכיר גידים אכטריך לאפוקי נפל שלא נתקשרו אצריו בגידים וצרייתא לא מיירי צהדי אלף צולד נגמר: **שני** מתיים שנקברו זה עם זה נפשו נגלגלין זה לזה. וצפיקה המפלג (ס ע) גרסינן בכל הספרים נגלגלן וגם צערוך (ס פ) גלגלים עפר הוא שמעורב ממקום אחר לשון דבר המתגלגל ועוד פירש צערוך גלגלן קוטריו"מ"א צלע"ז דלא גמירי רקב אלף של מת אחד ולא שיש מת אחר מעורב בו: **מתיב** בר נתן רקב הבא משני מתיים. ומא ס"ד דמיירי שנקברו יחד:

העקב לא זיל הכא
והכא דלמא דרך
קרב כוליה מת וקאתי
הכא כגון דאירקבי
עקב מאי תיקו בעי
אשה הוי גלגלים או
ובר ירך אמו הלכך
גלגלין או דלמא כיון
פריש מינה ואת"ל
מיפרש פריש מינה
שכבת

כוליה מיהא מנטרף רקב העקב
לשאר רקבוצית לתרווד: **תנן** ה'תם בזמן' אלהות (פ"א מ"ג) כל שזמת
ממא וגם" העור ופליגי דס' נדה (מדה נה) איכא למ"ד רזבנ
וואיחא למ"ד לאורייתא: **הוי"ן** מן השנים והשער והצפורין
אף מדרבנן: וזשעת חיבורן למת כולן עומצין. והשנוע או מאהלי עליהם
א"הוא נוגע על מאהיל על המת דהוי יד לטומאת המת: **בעי** חזקיה
שערו העומד ל'גזו מהו. מי הוי ב' [כשאר] חיבורין למת וטמא או
בכוח? דמי ולא מטמא בזמא אף במחזור למת או דלמא מטמא בעדו
מחזור בו ויש מפרשים דלענין גלגלין קא מיציעא ליה בכוח? דמי ונעשה
שער: טמא: **עצמא** דהוי. או הוי גלגלין קא לא גזו לא ומיירי
ימי נמי ייחא דזשעת עצמא דהוי טמא דהוי כפופ: **לא** גזו תיבעי
דלא גזו ולהכי נקט גזו דכחזו דוקא הוא דפשיטא **לא**

בשר שאין בו חיות ומציעה ליה אי גמירי ביה רקב לא:
הבא משני מתים שמא. ולעיל אוקמיה רבא כגון שעומד* על
 א' מן העקב לא. כלומר (לא) שאינו מטמא: וזל הכא דלמא דרך עקב
 ישמא מן העקב אכלן עש וזה הרקב נשאר מן שאר הגוף: היכי דמי.
 ה"נ דיש לו רקב דבשרי מיירי לא דתני רב נתן כשנרקב כל המת
 הרגל ואחריו דרך העקב דלמא לא מימר לב' שאין חיות בבשר העקב
 משני מתים מי חיו ג' ג'לילי. כשי ממים שסברו זה עם זה:

כיון

אִיזוּהוּ מִתּוֹ שֶׁשֶׁ לֹא תוֹרֵם רִקְבָּה נִקְבְּרָה עִרוֹם כּו'. אֲזַל אִם נִקְבְּרָה בְּכַסּוּתוֹ אִפִּי בְּאֵרוֹן שֶׁל שֵׁשׁ אִין לֹא תוֹרֵם רִקְבָּה לִפִּי שְׂכָסוֹתוֹ שֶׁנִּקְבְּרָה נִעֲשִׂיתָ לֹא תַעֲרֹצָה וְאִין לֹא הִלְכָה לַמֶּשֶׁה מִסִּינַי שִׁיחָה לִרְקֹבָה מִטְמֵא אֵלָּא רִקְבָּה בְּחַל מִן הַמֵּת עֲלָמוֹ בְּחַל תַּעֲרֹצָה וְכֵן אִם נִקְבְּרָה בְּאֵרוֹן שֶׁל עֹץ וְאִפִּי עִרוֹם אִין
עַל גְּבִי רַפְּסָה שֶׁל לִבְנִים הַוָּאִיל וְהוּא אֵלָּא
שֶׁל עֵץ וְהַתֵּבָן שֶׁל לִבְנִים עֲשׂוּיִן לִרְקֹב
נִעֲשִׂינָן לִי תַעֲרֹצָה וְאִין לֹא תוֹרֵם רִקְבָּה:

נעשו גלגלים זה לזה. נעשה כמי
שנתעברו זה בזה ואין זה רקב גמור.
גלגלגלין כלומר המגלגל זה לזה ונתעבר
זה עם זה (א) וכשתמערב עמו כמות
ואו רקבו ורקב אחד דמי ואפילו נקברו
וערומים צארון של שיש הואיל ללא
היו רקב (ב) דמת אחד: **אמר רבא.**
כי קמני התם דרקב הבא מב' מתים
טמא כגון שקברו (ג) זה בפני עצמו
וזה בפני עצמו והרקבו כל אחד
בפני עצמו ועמד על מלא תרוד
רקב ממנו זה חצי תרוד וממנו זה
חצי תרוד וזה שרפין למלא תרוד
הואיל ולא נעשו גלגלין זה לזה
ממחילה בשעה שהרקבו אבל היכא
שהרקבו זה עם זה לעולם אימא לך
לנעשו גלגלין זה לזה ואין לו תורת
רקב: **גזו שערו וקברו עמו נעשה**
לו גלגלין. (ד) אבל כי לא גזו והניחו
מחובר כמו שהורא לא נעשו לו גלגלין.
שעריו העומד ליגזו. קודם מיתה כגון
שהכבד עליו שערו כגזו דמי ונעשה
לו גלגלין ואין לו רקב: **הא לא גזו לא.**

והשם "דעומל לנזון": לא ה"ק גוז הוא
גלגלין. כלומר מדרבה בר בר חנה
ליכא למשמע מידי דהא דרבה בר בר
חנה אמר דכי גוז הוא גלגלין אבל לא
גוזא לא אמר ביה ולא מידי ואמתי
תביעי לך: מן העקב. מן מרגלותיו
כלומר מתחתים ולמטה כי קאמר
דלמלא תרווד רקצ טמא היכא דלמי
מכוליא מת מכלפי גוייה שלמעלה
דעיקר הגוף זו: ואי ס"ד. רקצ הבא
מן העקב לא הוא טמא כי בא משני
מתים אחאי טמא להאי רקצ [זיל]
להכא ה' איכא למימר דלילמא דרך
עקב קאתי וכן נמי להכא גבי אידך
ממת דילמא דרך עקב קאתי ואין לו
תורת הבא אלא מדלא אמר הכי ס"מ
דרקב רקצ מן העקב יש לו תורת
רקב: ה"ד אי דאירקיט כוליה סמ.
כלומר לעולם אימא לך דרקצ ה' שבא
מן העקב טהור והכי קבעינא מינך

10 "תרווה" איז דאזיקייט כוונתו. ווער האט מאלא [מארווא] רוקן דאזיקייט מיניא אהא ליה דרך עקב עד כלפי הראש על פני כולו. שכל מה הני גמירי לאיצטא למיפסע מההיא דרב נמן דר אשעיא ודהוי טמא אלל כי קא מיבעיא ליה הכא כגון דאזיקייט חד אבר ויהוהווא אבר עגמו דאזיקייט אהא ליה דרך עקב דלכד ויהי אקמיבעיא לן מי אמרינן כי גמירי רוקב כגון דאחי מכל גוף דמת אבל היכא דאחי מן עקב לחודיה לא או דלמא לא שאל: שבת

גלגלין או לא ומיהו [כפי'] קמא מסתברא דקאי אמתניתין דלכ
 בכל ענין אף משער העומד ליגזו וקאמר דלא גזו דלא הוי גלגלין
 דף. כלומר לרצה בר בר חנה גופיה קא מיבעיא ליה היס
רקב **הבא** מן העקב בזהו. לפי שצעקבו של אדם יש בו ע
הבא מבו"ה מת. כלומר מכל השער שיש בו חיות: **ר**
 מלא תרודו שלנ נשאר משניהם כי אם מלא תרוד: ואי סלקא דעתך
 קאמי. כלומר שמא אי בו מן העקב ולהכי נקט דלמא שאין צוה [ודאי]
 כלומר היכי הוי [צפנין] ודאי לא דארקבי כוליה מת ואתי דרך עקב
 ומרקב שיש בו דין רקב אלן [צפנין] היאל דארקבי חד אד
 גיה [להרשיע] ^{צ"ה} ^{צ"ה} האין גוונא לא גמירי רב: **עובר**

רַךְ לִאֲפֹקִי נָפַל שְׁלֵא נִתְקַשְׁרוּ אִיבָרָיו זֶה לָזֶה: [נִעְשׂוּ גִלְגָּלִים זֶה לָזֶה] בִּעֲרוֹךְ גֶּרֶם וּמִקּוֹם אַחֵר לִשְׁוֹן דָּבָר שֶׁתִּגְלַגֵּל עֲוֹד פִּי' לְגִלְגָּלִים קוֹנְטִינְיֵיטִים דְּלֵא גְמִירֵי רֶקֶב אֵלָּא כִּי וְעִמְדוֹ עַל מֵלֵא תִרְדּוּ. שֶׁאֵלּוּ עֵשׂ וְלֹא שֶׁאֵר כָּבֵל א' כִּי אִם חֲצִי תִרְדּוּ. כִּי מֵלֵא תִרְדּוּ רֶקֶב וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם יוֹתֵר. תֵּנוּ הֵמָּה פִּי' דֹּאֲהֻלוֹת כָּל שְׂבָמָה

מסורת הש"ס

(א) נדה כז: תוספתא
לדאילות פ"ב, (ב) [ע"י חוס'
נדה כז: ד"ה למעוט],
(ג) י"א שמן, (ד) נדה נה.
אלהות פ"ג מ"ג,
(ה) סנהדרין טו., (ו) ז"ק
מז. חולין נח. תמורה לא.,
(ז) י"א דרואי, (ח) שבת גגל
ט' ובערך גגליין].

נוסחת הריב"ן

א) רקב כולו: ב) שֶׁקֶבֶן:
ג) דִּקְבָּן: ד) (אֵלֶּם כִּי כִי
גִלְגָּלִי) לִיתֵּא בְּכִי: ה) וַיֵּל
לְהִכָּא לְגַזִּי חֵד מֵת אִיכָא
לְמִימֵר: ו) דִּרְקָב הֵבֵא כִי
תְרוּד דְּשִׁקְלֵת כִּי מִיבְעִי לִי
כִי קֵא מִיבְעִיא לִי מִי כִי אִו
דְּלֵמָא לִי שׁ תִּיקוּ הֶסֶד
וְאִחֲכִי מֵהֶסֶד מִפְּרָשׁ פִּרְשׁ
מִיִּיָּה וְעֵשָׂה לוֹ גִלְגָּלִין
הֶסֶד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מתיב רבי נתן
ברבי אושעיא רקב הבא:
(ב) שם ללמא דרך עקב
קאתי היכי דמי אי
לאירקיי: (ג) רש"י ד"ה
נעשו וכו' עס זה וכמו
שנתערב עמו כסות:

גליון הש"ס

גמ' בעי חזקיה שער
העומד לגלח. עי' גיטין
דף לט ע"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א תום' ד"ה חזן וכו' או
מאהיל עליהם הוא נוגע.
תיבות הוא נוגע נמחקן
וני"ב הוי כנוגע: **ב** ד"ה
בעי וכו' מי הוי כשאר
תיבת כשאר נמחק וני"ב
בשעת חיבורן וכו' כ"ל:

הגהות התוספות

1. ז"ל כלומר שמלת תרודו
2. ז"ל מן.
3. ז"ל שלא נשתייר מהם
4. ז"ל שיעורו
5. ז"ל פי וגם.
6. ז"ל מי היו בשעת חיבורן
7. ז"ל אי
8. כנזח.
9. גירסת הראש"ש ז"ל מיהר
10. לקבץ והרקיב גם האבר
11. שאלנו.

פי' הרא"ש

איהוה מות שיש לו רקב.
 שמים תרווח מעפר וקרח
 (שולחן ערוך) קרח קמח
 כחול לבן בארון של
 שיש. שכל ותתערבן
 חסד בעפרו. אבל אם יקרב
 כסחוטו ואו בארון של עץ
 או על דבר רעפה של
 (בבנים) [לבנים] אין לו
 אין רקב: אין רקב אלא
 הבן מן השבט מן הדיין
 ומן העצמות מכולם צריך
 שהיה בקרבן: אין
 העצמות טמא אצל אלו
 בשר. ולא מצי לשנוי
 דה"ק מן הבשר לבדו טמור
 עש שהיה עמו טמור
 ודין דא"כ תהלי"ל מן
 השבט מן העצמות טמור
 והוא דייקא דע
 שיהיה יחיד: אין אש
 לשם עצמות ואין גידים.

ועולא שהזכיר גידים איז
גלגילין ופי' עפר מעורב
במת שנקבר לבדו. והרי
וצ"ע למה נקט שעמדו